

מסורת הש"ס

(א) וַיֵּלֶךְ אֱלִיעֶזֶר וכו"ה בגמ' לקמן ויכלל הספרים; (ב) פסחים נט. ע"ש; (ג) נמשנה שנמשניות אי' עקרבצין ופי' הרמב"ם וכן הרב מנרענורה שהוא ירק שעלן של דומות לעקרב וגירסת הערוך עקרבצין ובפסחים אימא עקרבצין; (ד) נפי' מוס' לקמן כו: ד"ה ולא מנאמ' כו"ה; (ה) וסוכה כו.א; (ו) נפי' רש"ש; (ז) נפי'א; (ח) דף י"ה; (ט) ושל כב.; י' (בשומריה וביט דירה דהי דירה גבוהה הוא דקאמר כ"ל רש"ל ממוס' שנין; י' למיתני ועוד אע"ג דלא היו מעין אחד אבל הא שפטי' א' דשיך למיתני ועוד היא דהוי מרוויחיו כו' (רש"ל); י' ונפי' מוס' ד"ה ועוד;

הגהות הב"ה

(א) רש"י ד"ה אביו חבר וכי' רשומי לחציו שדורות: אסרת: (ב) תוס' ד"ה ויכלל כו' מותר אי' כורין כי': (ג) תוס' ד"ה אלימא משום וכו' אכל דיבור הו' דקמ' צוה הלשון גליון ולכשי' שמה ובי' לחק' דדכיר וסתר ומוקפה וחסר לפי שמשמשה מותר אפי' עשר טורס אבל קרפא אפי' פתח ולבסוף הוקף לא מהני ציור מצית סאמים:

מוסף רש"י

והזרתי על כל תלמידיו. של ר' אליעזר, ובקשתי לו חבד. לסייעי ששמע דבר זה מפיו (פסחים לט.). שייך לקמן ע"ב קרפא שהוא יתרה מצית סאמים שהוקף לדירה. סאמים הוא שיעור חבר המשכן ומתוהו (מסכת שער כלל היקף של הוקף לדור צמוד או להשתמש מן הבית לחור, כגון קרפא שבנקעה, אבל המוקף לדירה, אפילו בית עשרה טורין, מטלטלין ב, וקאמר הכא יותר מצית סאמים שהוקף לדירה הוא מותר לטלטל צנולו (בבב דב.) נדרע ורבו. צנולו הויטס שם דירה ממש והכי הוא כנינה שאין היקפה לדירה, הואיל ויתר מצית סאמים הוא אין מטלטלין בו עוד (שם). נטע רובו. כאלנות, אין האלנות מטלטלין מותר דכרחי ממנו והכי הוא כחצר שפניו הכמים שהיקפיה לדירה ומותר (שם). ואחד קרפיפות. שאין יותר מצית סאמים (לקמן טז.) אם של בית סאמים הוא מטלטל צנולו, ולא יותר ולא הוקף לדירה קרי ליה רשות חמת לגבי חברו או לגבי חצר לטלטל ב' אמות צוה ובי' אמות צוה, להוציא ולהכניס מזה לזה (שבת קל.). רשות אחת דין. לטלטל כלס ששבתו כגג זה לגג חברו (לקמן טז.) הואיל וכלס אין משמיך מיוחד ומת, רשות אחת הן ומטלטלין מזה לזה, אפילו מחצר של רבים לחצר רבים כגא עירוב, ולת ליה לג"ש עירוב חצרות אלא משום היסר כלי בית (שם)

ולא אמרינן כסס שצויין חלוקין למטה כך חלוקין למעלה, וכלס ששבתו בחצר מוציאין לחצרתה, וכן לקרפא, וכן לחצר ולקרפא מן הגגין, הואיל וכוון רשות שאינה דירה היא, ואין צריך לערב מחצר לחצר אלא בשביל כלס ששבתו צבתה וזו להוציאם לחצר חצרת (לקמן טז.). כלכים ששבתו בחורבן. כשקדש היום היו צמודים ולא בחור הבית, דאלו שבתו כלס צבית, לא מבעיא היכי דלא עירבו בני צמי החצר, דאפילו מצית לחצר לא יוציאו כלי הבית, אלא אפילו עירבו ומטלטל מצית לחצר לא יוציאו כלי הבית מחצר זו לחצרתה של עירבו עמה (שבת קל.).

עושיין פסין פרק שני עירובין

גב' הוה אמינא דרביס אפי' מכונסין. שרי ר"י בן צבא והאי

דקאמר צאר הרביס משום ר' עקיבא דלומר צאר היחיד שרי ואתא איהו למימר אע"ג דמיס חיים נינהו דרביס אין דיחיד לא והכי קאמר אין עושין פסין אפילו לצאר אלא של רביס: **בתנאי שומירה.**

סוכת שומרין. ואע"ג דהוקף לדירה בית סאמים הוא דשרי טפי לא: **סמוכה** לעיר. דהואיל וקרובה לצימו דעתו להשתמש זה תמיד וכהוקף לדירה דמי: **וצלנד שפא שבעיס אמה ושיריים** על ע' **אמה ושיריים.** ולא יותר. ובגמרא [ע"ג] פריך מנא קמא נמי הכי קאמר: **אס היס ארכה יותר על רחבה אפילו אמה אחס.** אע"ג דמיעט רחבה והוסף צארכה ואין צכולה אלא בית סאמים אין מטלטלין דמרוצב הוא דשרו רבנן היכא דלא הוקף לדירה: **אנשי חצר ששנה כו'. וללמחר ציטל רשותו לחצרו** (ה) **שיא אסרת עליהן מלהוציא מצביהן לחצר: ציטו אסור להכניס ולהוציא.** לחצר ללכרו: **אכל לון מוסר.** להציא כלי צביהן לצימו **ובקסטי** לי **חסר.** לשלשה דרביס **ובגמרא** מפרש דגבי גינה וקרפא לא שרו יותר מצית סאמים וגבי אנשי חצר סברי דאף להס אסור צימו אבל מצביהן לחצר מותר ובגמ' [כו:] מפרש פלוגמתייהו ובעירקצלין סברי דלאו מרור הוא: **גב' מאי חנא.** רבי

יהודה בן צבא צגינה וקרפא דלעיל: **דקאמר ועוד.** דמשמע דלומר לעיל זה חומרא אחרימי: **אילימא משום דאמר חדא לחומרא.** גבי פסין דלמר [כג:] דאין עושין אותן אלא לצאר הרביס והשתא קאמר חומרא אחרימי דאע"ג דהוקף לדירה לא שרי טפי מצית סאמים: **והא רבי יהודה צר אלעאי דסנא.** לעיל (ה) **חדא לחומרא דלמר עד בית סאמים** אין טפי לא ודער מנא אחרימיש יסלקנה ללדדין ולא תנא ועוד משום דלאו צחדא מלתא היא דרישא איירי צמדת היקף וסיפא איירי צביטול מחילות: **אפסקוס רבנן.** דקא מני אמרו לו לא אמרו צית סאמים אלא לגינה כו': **וכל היכא דאפסקוס רבנן לא הוה סני צה ועוד.** אי וסיפא צחדא מילתא: **והא ר' אליעזר דסוכה.** דתנן (במסכת סוכה ד' כו.) ר' אליעזר אומר ד"ד סעודות קייצ

אדם לאכול בסוכה וחכמים אומרים אין לערב קצבה ועוד אמר ר' אליעזר מי שלא אכל לילי יו"ט הראשון ישלים לילי יום טוב האחרון אלמא משום דרישא וסיפא צסעודה דסוכה ובחשבונן איירי תנא ועוד אע"ג דאפסקוס ושמע מינה האי דלא תנא צדרצי יהודה ועוד משום דלא דמי הוא וצדרצי יהודה בן צבא למה לי דמני ליה: **הסס.** גבי סוכה צמלתיה אפסקוס לא אהדרו ליה רבנן אלא צסעודות אבל רבי יהודה דמתני' לא איירי אלא צפסי ציראות צית סאמים ואהדרו רבנן צגינה וקרפא ודיר וסתר ולעולם טעמיה משום הפסקה ולר' יהודה בן צבא דלא אפסקיה תנא ועוד:

ועוד אע"ג דלא הוו תרווייהו מעינן א' וכ"ס היכא דהוו תרווייהו מעינן א' אף על גב דלא הוו תרווייהו לחומרא כדמי אלא כדמי (דף כו.) ובפרק רביעי דמגילה (דף כח.) **כדפ"ה: הכא במ"ל**תא אחרימי דקתני ר' אליעזר אומר נוטל אדם קיסם משלפניו [לחצון צו שנין] (ביב דף גז.) וסס קתני ועוד ואע"ג דלפסיק צמילתא אחרימי דקתני ר' אליעזר אומר נוטל אדם קיסם משלפניו [לחצון צו שנין] ומגבב מן החצר ומדליק וחכ"א מגבב משלפניו ומדליק וקתני צמר הכי אין מוציאין את האור לא מן העצים כו' ומפסיק צבא שלימה וקתני צמר הכי ועוד א"ר אליעזר עומד אדם על המוקפה כו' ומייהו רש"י מהפך שס המשנה והגמ' אף לר"ס שאומר שאין צריך להפך דמילתא דאור קא מסיים ואזיל קשה וי"ל דהתם הוו מרי קולי ושייך למיתני ועוד אע"ג דלפסיק צמילתא אחרימי דכח דהיתירא עדיף:

והא דנקט באר הרביס לאפוקי מד' עקיבא. וא"ת א"כ הוה ליה למימר צור הרביס וע"כ צאר היחיד לא דא"כ היינו רבי עקיבא וי"ל דאורחא דמלתא למיתני מעינן שממעט דהיינו צאר היחיד אי נמי הא דקאמר דרביס אפילו מכונסין לאו אר"י בן צבא קאי אלא אשמואל:

גב' אמר רב יוסף אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כר' יהודה בן בבא ואמר רב יוסף אמר רב יהודה אמר שמואל לא הותרו פסי ביראות אלא לבאר מים חיים בלבד וצריכא דאי אשמעינן הלכה כר' יהודה בן בבא הוה אמינא דרביס ואפילו מכונסין והאי דקתני באר הרביס לאפוקי מדר' עקיבא קא משמע לן דלא הותרו פסי ביראות אלא לבאר מים חיים ואי אשמעינן באר מים חיים הוה אמינא לא שנא דרביס ולא שנא דיחיד קא משמע לן הלכה כרבי יהודה בן בבא: **בתנאי** ועוד אמר ר' יהודה בן בבא הגינה והקרפא שהן שבעים אמה ושיריים על ע' אמה ושיריים המוקפות גדר גבוה עשרה טפחים מטלטלין בתוכה ובלבד שיחא בה שומירה או בית דירה או שתאה סמוכה לעיר ר' יהודה אומר אפילו אין בה אלא בור ושיח ומערה מטלטלין בתוכה * רבי עקיבא אומר אפילו אין בה אחת מכל אלו מטלטלין בתוכה ובלבד שיחא בה שבעים אמה ושיריים על שבעים אמה ושיריים רבי אליעזר אומר אם היתה ארכה יתר על רחבה אפי' אמה אחת אין מטלטלין בתוכה * רבי יוסי אומר אפילו ארכה פי שנים ברחבה מטלטלין בתוכה אמר רבי אלעאי שמעתי מרבי (ה) אליעזר ואפילו היא כבית כור וכן שמעתי ממנו אנשי חצר ששכח אחד מהן ולא עירב ביתו אסור מלהכניס ולהוציא לו אבל להם מותר (ו) וכן שמעתי ממנו שיוצאין (ז) בערקבלין בפסח וחזרתי על כל תלמידיו (ח) ובקשתי לי חבר ולא מצאתי: **גב' מאי תנא דקתני ועוד** אילימא משום דתנא ליה חדא לחומרא וקתני אחרימי משום הכי קתני ועוד והא רבי יהודה דתנא ליה חדא לחומרא וקתני אחרימי ולא קתני ועוד התם אפסקוס רבנן הכא לא אפסקוס רבנן וכל היכא דאפסקוס רבנן לא קתני ועוד והא רבי אליעזר דסוכה דאפסקוס רבנן וקתני (ט) ועוד התם במילתיה הוא דאפסקוס הכא במילתא אחרימי אפסקוס: רבי עקיבא אומר אפילו אין בה אחד מכל אלו מטלטלין בתוכה: רבי

כג.

והא דנקט באר הרביס לאפוקי מד' עקיבא. וא"ת א"כ הוה ליה למימר צור הרביס וע"כ צאר היחיד לא דא"כ היינו רבי עקיבא וי"ל דאורחא דמלתא למיתני מעינן שממעט דהיינו צאר היחיד אי נמי הא דקאמר דרביס אפילו מכונסין לאו אר"י בן צבא קאי אלא אשמואל: **לא שנא דרביס ולא שנא כו'. יכול** להיות דהוי כר' יהודה בן צבא והא דנקט ר' יהודה בן צבא צאר הרביס היינו לאפוקי צור הרביס: **שחוא ע' אמה ושיריים.** וא"ת ולילף מהר הבית ועזרת נשים שהיה קל"ה אמה ועזרת ישראל היה קפ"ו וי"ל דכל מיני דשצת ממשכן גמרינן להו אי נמי העזרות חשיבי מוקפינן לדירה שהיו שומרים זה כל הלילה:

ובלבד שיחא בה שומירה. נראה דפרש דפחות מע' אמה נמי צריך שומירה או צית דירה וציתר מצית סאמים לא סגי צשומירה וצית דירה אלא פתח ולבסוף הוקף הקרפא לצורך הבית אבל אין לומר דצשצעים אמה דוקא צריך שומירה אבל צפחות א"ל כלום וציתר אין סגי צשומירה דאין צבאר שיהא ג' חלוקים צג' משהויין והא נמי אין לומר דציתר מע' נמי סגי צשומירה ולא אחא למימר אלא דצזיר משצעים אמה ושיריים לא צריך כלל דאס כן צמאי פלוג ר' עקיבא לפירוש ר"ח דפירש דר' יהודה בן צבא איירי צצצר מועט ור' עקיבא לא איירי דלתרווייהו צע' אמה ושיריים ודער מועט צריך שומירה וצפחות מנא לא צריך ואפי' לפי רש"י דפי' היינו תנא קמא דאמרו לו לר' יהודה מ"מ גס לפי' נראה דרבי יהודה בן צבא נמי אית ליה דער מועט כמו תנא קמא דמשום הכי איצטריך לרבי עקיבא לחזור ולשנות וצלנד שיהא זה ע' אמה כו' ועוד אי ציתר מצית סאמים נמי איירי ר"י בן צבא א"כ היכי קאמר ר"י אפילו אין זה אלא צור ושיח ומערה משמע דלר"י נמי אין חילוק צין סאמים ליתר ורבי יהודה גופיה קאמר לעיל גבי פסין עד צית סאמים ועוד לר"ס דפי' היינו תנא קמא היינו ר"י בן צבא כלומר ואמאי הוצרך לשנות וצלנד כו' כיון דקאי ארבי יהודה בן צבא והא אסתצי דלא נימא דשרי אפילו ציתר מצית סאמים כיון דר' יהודה בן צבא איירי ציתר מצית סאמים לכן נראה

דדפרישית ומה שפירש רש"י אפילו צהוקף לדירה לא שרי רבי יהודה בן צבא ציתר מצית סאמים אין נראה אלא צפתח ולבסוף הוקף מהני אפי' ציתר מצית סאמים דהא שרו רבנן לעיל צדיר וסתר ומוקפה אפי' צי' כורים וכמה חצירות ומצואות שהיו צירושלים יתרות על צית סאמים וכי יאסור ר' יהודה בן צבא צכולס לטלטל דווקא (ז) צשומירה הוא דקאמר דלא מהני ציתר מצית סאמים אבל פתח ולבסוף הוקף מהני אפי' יותר ולרש"י שמה יס לחלק צדדיר וסתר ומוקפה וחסר לפי שמשמשתן רצ (ט) יותר אפי' י' כורין אבל קרפא אפי' פתח ולבסוף הוקף לא מהני ציתר מצית סאמים:

אי"לימא משום (ז) דתני חדא לחומרא. פירוש דשייך (ז) למיתני אחרת (ח) דתני חדא לחומרא. אפסקוס. תימא דפסקה המציא כדי יין ומגבב מן החצר ומדליק וחכ"א מגבב משלפניו ומדליק וקתני צמר הכי אין מוציאין את האור לא מן העצים כו' ומפסיק צבא שלימה וקתני צמר הכי ועוד א"ר אליעזר עומד אדם על המוקפה כו' ומייהו רש"י מהפך שס המשנה והגמ' אף לר"ס שאומר שאין צריך להפך דמילתא דאור קא מסיים ואזיל קשה וי"ל דהתם הוו מרי קולי ושייך למיתני ועוד אע"ג דלפסיק צמילתא אחרימי דכח דהיתירא עדיף:

רבי

ובאמרין כסס שצויין חלוקין למטה כך חלוקין למעלה, וכלס ששבתו בחצר מוציאין לחצרתה, וכן לקרפא, וכן לחצר ולקרפא מן הגגין, הואיל וכוון רשות שאינה דירה היא, ואין צריך לערב מחצר לחצר אלא בשביל כלס ששבתו צבתה וזו להוציאם לחצר חצרת (לקמן טז.). כלכים ששבתו בחורבן. כשקדש היום היו צמודים ולא בחור הבית, דאלו שבתו כלס צבית, לא מבעיא היכי דלא עירבו בני צמי החצר, דאפילו מצית לחצר לא יוציאו כלי הבית, אלא אפילו עירבו ומטלטל מצית לחצר לא יוציאו כלי הבית מחצר זו לחצרתה של עירבו עמה (שבת קל.).

עין משפט ונר מצוה

כו א [נטוע"ע א"ח סי' שנה ספיף א]:
כו ב [נטוע"ע סס]:

רבי נסים גאון

והא גבי ר' אליעזר דסוכה דאפסקוס רבנן וקאמר ועוד. והו שאמר ר' אליעזר במסכת סוכה בפרק הישן תחת המטה ר' אליעזר אומר ארבע עשרה סעודות חייב אדם לכול בסוכה אחת ביים ואחת בלילה. וחכמים אומרים אין לדבר קצבה חוץ מלילי יום טוב הראשון בלבד. ועוד אמר רבי אליעזר מי שלא אכל

רבינו חננאל

אמר רב יוסף אמר רב יהודי אמר שמואל הלכה כר' יהודי בן בבא. ועוד אמר לא הותרו פסי ביראות אלא לבאר הרביס בלבד. וצריכי דאי אשמעינן הלכה כר' יהודי בן בבא הוה אמינא דרביס ואפילו מכונסין ואפילו מלוחין, ולאפוקי מדר' עקיב' דאמר אחד בור הרביס ואחד בור היחיד עושין להן פסין. קמ"ל לא הותרו פסי ביראות אלא לבאר מים חיים בלבד. ואי אשמעינן שמואל באר מים חיים, הוה אמינא לא שנא דרביס ולא שנא דיחיד וכו'. עקיב', קמ"ל הלכה כר' יהודי בן בבא. מתני' ועוד איירי יהודי בן בבא הגינה והקרפא כו'. מאי תנא דקתני ועוד, וכי יתמא אידי דתנא רבי יהודי בן בבא אומר אין עושין פסין אלא לבאר הרביס דהוא לחומרא משום הכי קתני ועוד דהוי לחומרא. והא ר' יהודי דתנא אין עושין פסין אלא עד בית סאמים דהוי לחומרא, והדר קתני אם היתה דרך הרביס מפסקתה יסלקנה לצדדין דהויא לא חומרא, ולא קתני ועוד. ופרקינן התם גבי ר' יהודי אפסקוס רבנן, דקתני אמרו לו לא אם אמרו בית סאמים אכל אכל לילי יום טוב הראשון ושלם. ופרקינן התם במלתיה אפסקוס, דקתני וחכ"א אין לדבר קצבה חוץ מלילי יום טוב הראשון, כלומר כאילו לא אפסקוס, אבל הכא הוא קאמר לעיניין פסין והן אמרו לו גינה וקרפא, וכיון דאפסקוס במילתא אחרימי לפיכך לא קתני ועוד.